

Anarşizm, Feminizm ve Birey

Colin Wright

1994

İçindekiler

Feminizm’de Erkekler	4
Feminizm ve Liberal/Radikal Ayrımı	5
Anarşizm ve Kamusal/Özel Ayrımı	8
Anarşizm, Feminizm ve Ekoloji: İkiliğin Ötesinde	10
Alıntı Yapılan Kaynaklar:	12

Ciddi bir anarşizm aynı zamanda feminist de olmalıdır, aksi takdirde söz konusu olan ataerkil bir yarı-anarşizm olur, ve bu gerçek anarşizm değildir”.

Norveç Anarşist Federasyonu

Sosyal anarşistler olarak, bizler zaman geçtikçe güçleniyor gözükten bir (deneyime dayanan) kuram gövdesinin mirasçılarınız. Bizim açımızdan, baskıyı [*ing. oppression*] hiyerarşi ve tahakkümün [*ing. domination*, hakimiyet kurmanın] içinde belirleyen bir erk [*ing. power*, iktidar, güç] ilişkileri çözümlemesi, bize pekçok güncel toplumsal harekete dair kavrayışlar kazandırıyor –bu hareketin içinde yer alanların pekçoğunun bile gözden kaçırdığı kavrayışlar. Toplumsal kuramın ana iskeletini oluşturan kemiklere sahip olsak da, bu kuramı ayrıntılarıyla anlatabilmek için yeni toplumsal hareketlerden öğrenmemiz gerekiyor. Bu yüzden, renkli [derileri beyaz olmayan] insanların Avrupa-merkezcilik ve diğer ırkçılık biçimleri hakkında; gay ve lezbiyen eylemcilerin heteroseksizm ve homofobi hakkında; hayvan hakları savunucularının türçülük [*ing. speciesism*] hakkında söyledikleri şeyleri ilgiyle dinliyor ve onlardan öğreniyoruz.

Bu makalede –hem anarşist çözümlemenin açıkça buna ne katkıları olabileceğini, hem de aynı zamanda hareketimizin feminizmden neler öğrenebileceğini görmek amacıyla– özellikle feminist hareketi inceleyeceğiz. Feminizmde erkek katılımı konusunun biraz tartışmalı olması nedeniyle, benim bu konuya olan kişisel ilgimden bahseden bir kısım ile başlayacağım. Ve gelecekte hem anarşizmin hem de feminizmin yetiyeceği toprak olarak [gördüğüm] ekolojiye dair bazı kurgularla [yazıyı] bitireceğim.

Anarşist hareketin –hem tarihsel hem de güncel olanının– andro-merkezli veya eril merkezli olduğunu söylemek basit bir ifade olacaktır. Soyut ve genelleştirilmiş bir ”eşitlik” [kavramına] kuramsal bağlılık pekçok şeyi söylenmeden bırakır –özellikle de bu ”eşitlik” ev içi alana doğru uzanmadığında. Birçok anarşist çözümleme eleştirilerini meta ilişkilerine, sermaye ve devlete veya uygarlığa yönelterek; erkek hakimiyeti gerçekliğini göz ardı etmeye devam etmektedir. Bu eleştirilerin yararı ne olursa olsun, toplumsal cinsiyete [*ing. gender*] ya düşük bir öncelik verilir veyahut ”doğru” düşünmenin yolunu bulduğumuzda [bu sorunun] doğal bir seyir izleyeceği varsayılır. Cinsiyetçiliğinin unutturulmasının [*ing. unlearn*, daha önce öğretilen bir şeyin tersini öğretme] ciddi bir çaba gerektireceğine nadiren değinilir.

Feminizm’de Erkekler

Erkekler, erkek üstünlüğünün yasaklandığı kendi toplumsal cinsiyet konumlarıyla ilgili tecrübe benzeri bir şeyi yaratmak için mücadele etmelidir.

Sandra Harding (s. 286)

Bir erkek olarak, feminizme karşı olan ilgimi ekolojik solun siyasetini sindirene kadar erteledim. İnsan özgürlüğü için verilen bir mücadelenin, düşüncenin erkek-türevli alanları dahilinde –gerçi kadınların meselelerine karşı bir duyarlılıkla beraber– neredeyse tamamen başarılabilmesine inanıyordum. O zamana dek, kadınların özerklik hedeflerini ancak pasif bir şekilde destekledim. Kendi (beyaz) erkek ayrıcalığıma daha derinlemesine bakabilmem, (okumalarım sayesinde) –sadece sustimal eden, tecavüz eden, taciz eden ve ayrımcılık yapanlar değil– tüm erkeklerin cinsiyetçilikten faydalandığını kavradığım ana kadar gerçekleşmedi. Kendi aile yaşıntımda, eğitimde, iş piyasasında; neredeyse her zaman dişi (ve beyaz olmayan) akranlarıma karşı avantajlıydım. Feminizme karşı olan ilğim arttı, ve feminist yazın ve romanları okuyarak geleceğe dair ütöpik kurgularımın giderek artan bir şekilde kadınlara-yönelik ve kadın-merkezli olduğunu fark etmeye başladım. Anti-kapitalist ve devlet karşıtı yönelimlerim her zamanki gibi güçlü kalırken, değerlerimde [değer yargılarımda] özen göstermeye, beslemeye ve sıkı dostluk geliştirmeye daha fazla dikkat etme eğiliminin belirdiğini gördüm. Giderek feminist bir duyarlılık geliştirdim, ve daha önceleri benim için görünmez olan erkek ataerkil tavırları daha kolay fark etmeye başladım. En nihayetinde, feminist kadınların mücadelelerinin nasıl benim için de faydalı olduğunu artık anlıyordum. Emma Goldman kadınları “içsel” baskılarından ancak kadınların kendilerinin özgürleştirebileceğine dikkat çekerken, erkekler de ataerkilliğin “dışsallıklarını” söküp yerinden çıkarmaya yardım ederek önemli roller oynayabilirler. Bir kimsenin kendi cinsiyetçiliğini unutmaması ve sonra da diğer erkeklerin cinsiyetçiliğine meydan okuması sayesinde, yaşamın tüm alanlarında herkesin tam katılımını güçlendirecek bir iklimin yaratılmasına yardımcı olabiliriz. Erkeklerin katılımı konusunda feminist topluluk içinde çeşitli görüşler bulunsada, pekçok kadın [erkeklerin sağladığı] desteği memnuniyetle karşılamaktadır. Sandra Harding en son kitabında beyaz kadınların ırkçılık karşıtı olmasına olanak tanımak üzere, erkeklerin de feminist olabileceğinde ısrar eder. Ona göre, erkekler “*haince kimlikler*”i [yani, kendi

cinsiyetlerinin faydasına olan erkek-egemen yargıları reddedecek kimlikleri kabul etmeli ve *"feminist bir görüş noktası"* geliştirmelidir (Harding, s. 288). Bununla beraber, (kendi katılımım da dahil olmak üzere) erkeklerin feminizme katılımı biraz dikkat ister. Harding, *"erkekler ellerini uzatabilecekleri her şeyi kendilerine mal etmeyi, idare etmeyi, yargılamayı ve yönetmeyi severler"* diye yazıyor (s. 280). Bu nedenle ancak feminizmi kendi erkek gündemimize dahil ederken varolan tehlikelerin farkında olursak, ancak kadınların seslerini dinlemeye istekliyssek, o zaman feminist harekete katkıda bulunabiliriz. En nihayetinde, mesele kadınların güçlendirilmesi meselesidir. Ancak tüm bunları söyledikten sonra, erkekleri cinsiyetçi yapan engellerin pekçoğu karmaşık, kökleşmiş ve nispeten incelenmemiştir. Feminist mantığına, toplumsal cinsiyet eşitliğine, vb.'lerine bağlı olabiliriz; ancak hala tavırlarımızın nasıl tehditkar ve kibirli olduğunu görmüyor olabiliriz. Kurumsal etkenlerden (aile, okul, medya, vb) bahsederken bile, toplumsal cinsiyetin sosyalleştirilmesinin gizli (ve o kadar gizli) olmayan etkileri aslında hala ortadadır. Çocuk gelişmesi ve erilliklerle dişilliklerin oluşturulması hakkında halen nispeten çok az şey biliyoruz. Ama ataerkil tavırların tamamen yok edilmesi zaman alacaksa da, feminizm son tahlilde insan özgürlüğüyle ilgilidir. Saldırı veya tedirgin etme tehditlerine başvurmadan, özen göstermeye [*ing. caring*] ve işbirliğine güçlü bir itibar kazandıracak bir toplumdan hepimiz faydalanacağız.

Feminizm ve Liberal/Radikal Ayrımı

([Kadınların] yalnızca ayrıcalıklı bir kısmı için değil, tüm) kadınlar için tam bir özgürlüğün başarılması öylesine engin ekonomik, toplumsal ve siyasi değişiklikler gerektirir ki; bu tarihsel gelişme gerçekleşmiş olsaydı, [o zaman] bugünkü statüko [verili toplumsal durum] yaşayamazdı ve yaşayamazdı.

Hester Eisenstein (s. xviii)

Feminizm, en asgari düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğine, yani erkek egemenliğinin var olduğu ve bunun yanlış olduğuna dair bir sözdür. Kökleri, özerk ve özgür bir şekilde kendini belirleme liberal geleneğinde bulunur. Bu gelenek bugün de güçlüdür ve liberal feministler tarafından temsil edilmektedir. Bu feministler daha fazla fırsat eşitliğinin (eğitime ve işe

daha fazla erişim imkanı, vb.) sağlanmasıyla günümüzdeki sisteminin düzenlenerek, eşitliğin kazanılabileceğine inanırlar. Bununla beraber altmışlar ve yetmişler farklı çeşitleriyle –radikal, sosyalist, lezbiyen, anarşist, vb.– yeni bir feminist radikalizmin ortaya çıkışına tanıklık etti. Feminist radikaller, feminist liberallerin aksine, erkekler tarafından ve erkekler için tasarlanan bütün bir sistemin –ataerkil liberalizmin– bozuk bir yapım olduğunu savunurlar. Bu nedenle, bu feministler açısından feminizm devrimcilikten başka bir şey değildir. Ne yazık ki, medya sadece ana görüşe veya liberal feminizme erişim imkanı tanıdığı için, feminizmin devrimci potansiyeli belirsizleştirilmiş ve alçaltılmıştır. Bu arada, liberal feminizmin önemi tartışılmıştır, feminist topluluk içinde onun anlamı üstünde hiçbir görüş birliği sağlanamıştır. Sosyalist feminist Zillah Eisenstein, liberal feminizmdeki çelişkilerin –ataerkil liberal devletlerde kadınlar gerçekten de eşitler olabilirler mi?– en nihayetinde kendilerini ortaya sereceğine ve radikal bir şekilde yeni bir topluma doğru yolu açacağına inanmaktadır. Kendi ifadesi ile, *”(yapıda ve ideolojide ataerkil ve bireyci olan) liberalizm ile (cinsel eşitlikçi ve kolektivist olan) feminizm arasındaki çelişki feminizm hareketinin esasını liberalizmin ötesine taşır”* (Zillah Eisenstein, s. 3). Diğerleri ise [bu konuda] daha az emindir. bell hooks, *”bu radikalizmin yüzeye çıkacağı süreç belirsizdir ... Liberal reformların kadınların hayatlarında yaptığı olumlu etki, bunların [reformların] hakimiyet sistemini ortadan kaldıracakları varsayımına yol açmamalıdır”* diye yazıyor (hooks, s. 19). hooks’a göre, *”eğer feminist hareket mevcut hakimiyeti sona erdirmek üzere ilerleyecekse, eğer bugünkü gerçekliğimizi dönüştüreceksek; feminist tesirler serbestçe kuram ve pratiğimizi şekillendirmelidir”* (hooks, s. 163). Aslında feminist radikalizmin kökleri, (en azından) liberal/radikal ayrımının ilk biçimlerinin gerçekleştiği ondokuzuncu yüzyıla kadar geri gider. Margaret Marsh yeni bir çalışmasında daha önceki anarşist feminist hareketlerin bir dökümünü yapıyor (Marsh). *”Kişisel olan politiktir”*e bağlılıklarıyla [bilinen] ikinci dalga radikal feministleri önceden müjdeleyen bu erken dönem anarşist feministler şunda ısrar ediyorlardı:

kadınların aşağılanması [ing. subordination] geçmişteki cinsel ve ailesel ilişkilerden köklenmiştir. Evliliğe saldırarak, cinsel çeşitlilikte ısrar ederek, hem ekonomik hem de psikolojik bağımsızlıkta ısrarcı olarak ve bazen de anneliğe ait sorumlulukları reddederek; kişisel özerkliğin cinsel eşitliğin hayati bir bi-

leşeni olduğunu, ve politik ve yasal hakların kendiliklerinden bu eşitliği doğuramayacaklarını savunuyorlardı.

(Marsh, s. 5)

Bu sırada, (Elizabeth Cady Stanton tiplerindeki) liberal feministler seçim sandıklarına erişim için bastırmak suretiyle erkeklerle eşitlik için uğraşıyorlardı. Ancak anarşist feministlerin ve erken dönem radikal feministlerin ortaya çıkması ile beraber, kadınlar kamusal/ev içi ikiliğine meydan okumaya başladılar. Sonunda, evrensel oy hakkı taraftarları kazandılar ve feminist bir mesele olarak özel [hayata ilişkin] alan unutuldu. Ve Emma Goldman ve Margaret Sanger doğum kontrolü için mücadeleye devam ederken, cinsellik Freud ve Reich'ın alanı haline geldi. Politik bir mesele olaraksa cinsellik [meselesi], dönemimizdeki Kate Millett ve Shulamith Firestone gibilerini beklemek zorunda kalacaktı. Anarşist feminist teori günümüze kadar –ve yalnızca erkek anarşistlerce olmamak üzere– göz ardı edildi. Sonuçta ise hem anarşizm hem de feminizm bunun cezasını çektiler. Örneğin, öne çıkan sosyalist ya da radikal feministlerin pek azı ulus-devletin bizzat kendisine karşı bir eleştiri geliştirdi. Tahmin edilebileceği üzere çok geçmeden de "feminist bir Devlet"i destekleyen argümanlar ortaya çıktı (MacKinnon). Ve bu arada anarşist doğrudan eylem taktiği uzun zamandan beri feminist hareketin bir parçasıyken, açıkça anarşist feminist olan kadınlar sosyalist, radikal ve liberal feminist kadınlara göre sayıca çok az kalmıştır. Günümüzdeki liberal/radikal ayrımına dair bir ölçüde farklı olan bir bakış Angela Miles tarafından ifade edilmiştir. Geleneksel bölünmelerin ve yapıların –liberal, sosyalist, anarşist, siyahi, vb.–eril-yapılı, kutuplaştırıcı politikanın bir yansımasını olduğunun farkında olarak, [Miles] "bütünlükçü [*integrative*] feminizm" olarak adlandırdığı kadın merkezli bir yaklaşımın taraftarlığını yapar. Bu, "*dünya genelinde varolan hakimiyet sistemine*" karşı meydan okumak üzere "*devrimci/evrimci*" feministleri birleştirmeyi amaçlamaktadır (Miles, s. 14). "*İlgi ve çözümlemelerindeki büyük farklılıklara rağmen, embriyo halindeki yeni bir genel uygunluk ve evrensel önemlilik politikasını temsil eden bir feminizmi paylaşan çok sayıda feminist olduğu*" konusunda ısrarcıdır (Miles, s. 20). Bu feministler sıkça aynı markayı [politik görüşü] paylaşanlara göre birbirleriyle daha fazla şey paylaşırlar. Ancak bütünlükçü feminizmin feministleri birleştirmekte faydalı olması kadar, kendi çelişkilerini de ortaya çıkaracağını da kaçınılmaz olduğunu düşünüyorum. Örneğin, "tüm" hakimiyet biçimlerine karşı çıkarken, [hakimiyet kurmakla] devlet arasındaki

ilişkiyi aydınlatmakta başarısız kalmıştır. Burada benim amacım devleti dogmatik bir şekilde reddetmek (veya feministleri bölmek) değil, ama daha ziyade pratige olan etkilerini araştırmak. Tüm bütünlükçü anarşistler tabandan [*ing. grassroot*] bir topluluk mu kuracaklar, yoksa devletin içsel olarak tahakkümcü karakterini teslim etmeden devletçi kurumlara bir takım dilekçeler mi verecekler?

Anarşizm ve Kamusal/Özel Ayrımı

Tamam, sevgili yoldaşlar; ben sizin yaşıma geldiğimde, cinsiyet sorunu artık benim için önemli olmayacak. Ama bu şimdi [benim için] bir sorun, ve binlerce ve hatta milyonlarca genç insan için çok büyük bir etkidir.

Emma Goldman, Peter Kropotkin ile tartışırken, (Goldman, s. 253)

Ondokuzuncu yüzyılda kadınlar liberal/radikal ayrımıyla meşgullerken, liberterler de "kadın sorunu" üzerine tartışıyorlardı. İngiltere'de, erken dönem anarşist kuramcı William Godwin öncü feminist Mary Wollstonecraft ile işbirliği yapıyordu. Bu arada Fransa'da, ütopyacısı Charles Fourier "*toplumsal ilerleme ve tarihsel devir değişimleri kadınların özgürlüğe doğru ilerleyişiyle orantılıdır; ve toplumsal düşüş kadınların özgürlüğündeki azalma sonucunda gerçekleşir*" diye yazıyordu (Beecher, s. 1). Benzer şekilde, erken dönem sosyalisti Robert Owen kendi ütöplast topluluklar fikrini detaylandırırken, "*Her iki cins de eşit eğitime, haklara, ayrıcalıklara ve kişisel özgürlüğe sahip olmalıdır*" diye yazabiliyordu (Harsin, s. 75). Ne yazık ki, Ütopyacıların faaliyet gösterdiği düşmanca ortam veriliyken, pratik bize iyi niyetin yeterli olmadığını gösterdi. Owenci topluluklar üzerine yaptığı çalışmasında Jill Harsin şu sonuca varmıştı: "*geleneksel ev içine hapsedilmişliğin [ing. domesticity, kadının ev içi konumunu kabullenmesi anlamında evcilleştirme] komünal topluma taşımanın etkisi, eski dünyanın eşitsizliklerinin yenisine eklenmesine hizmet etti*" (Harsin, s. 82). Bu bölünme bugünkü toplumsal hareketlerin de başına bela olmaktadır. Pek çok erkek kadınların kamusal yaşamın eşit katılımcıları olması gerektiğini kabul ederken, bunun erkeğin de ev içi yaşamda eşit katılımını gerektirdiğinin farkında olmayabilir. Bu arada, ("anarşist" markasını ilk benimseyen) Pierre-Joseph Proudhon ataerkil aileyi temel toplumsal birim olarak

kabul ederek, Ütopyacıların konumundan da geriye düşmüştür (Marsh). Ve Bakunin kadınların kamusal yaşama tam katılımını savunurken, bu açıdan Marks ve Engels'ten pek farklı değildir. 20'nci yüzyılda gerçeğe dönüşen devlet sosyalist ve anarko-sendikalist toplumlar, genellikle kadının işyükünün çifte katlanmasıyla sonuçlanan kamu/özel ikiliğiyle mücadele etmekte başarısız olmuşlardır. Martha Ackelsberg'in İspanyol Devrimi'ne ilişkin yaptığı çalışmasında yazdığı üzere: "*İspanyol anarşist hareketinin ana görüşü ne kadınların ezilmesinin özel olduğunu, ne de bunun üstesinden gelmek için ayrı bir mücadele yürütülmesinin haklılığını kabul etmeyi reddediyordu*" (Ackelsberg, s. 118). –Bireysel özgürlüğe olan vurgusuyla– klasik liberal politika üzerinde gelişen anarşizm, liberalizmden erkek taraflılığı miras aldı. Anarşizmin ve liberalizmin her ikisinin de yaratılmasında da kadınlar asgari nitelikte bir rol üstlenmekle kalmadılar; ama aynı zamanda da anarşizm liberalizmden bir dizi hiyerarşik ikiliği [*ing. duality*, düalite] –bazen sessizce, bazen de sesli bir şekilde– miras aldı. Böylece, örneğin kamusal/özel ve mantık/duygu karşıtlıkları, hem kapitalist yönelimiyle bireyci anarşizmin, hem de topluluk-temelli toplumsal anarşizmin bir parçası haline geldi. Bununla birlikte toplumsal anarşizm içinde şekillenen birey kavramı, liberal olandan oldukça farklı olmaya devam etti. Toplumsal anarşizm topluluk bağlarını korumayı ve kuvvetlendirmeyi amaçlarken, liberalizm ise yükselmekte olan kapitalizmin kuyruğuna takıldı. Topluluk üzerindeki toplumsal anarşist odaklanma karşılıklı yardımlaşmayı desteklemeyi amaçlayan; ortaya çıkan sosyalist sınıf bilinçliliği, dayanışma ve enternasyonalizm kavramlarıyla örtüşen bir [odaklanmadır]. Kendi çıkarları doğrultusunda birbirleriyle rekabet eden, bireysel atomlar şeklindeki liberal resim, sol-kanat anarşizmin tamamıyla bir karşı tezidir. Toplumsal anarşistler ve sosyalistler liberal politik bir sistemde işçi sınıfının asla devamlı olacak [*ing. substantive*, bağımsız] bir eşitlik kazanamayacağını fark ederlerken, feministler de kadınları kamusal hayatın dışına hapseden ataerkil bir sistemde kadınların asla toplumsal cinsiyet eşitliğini kazanamayacağını anladılar. "Özgür ve eşit bireyler" ile ev içi yaşamda köleleştirilen kadınlar arasındaki görünürdeki çelişkiyi betimlerken, Anne Phillips [şöyle] yazıyor: "*Ön kapıdan girmesi engellenen ataerkillik arka taraftan içeri sızdırır. Erken dönem liberaller, doğal yetkenin tüm biçimlerini reddetmek yerine, hükümet ve ailenin ayrı alanlar olduğunu söyleyerek kendilerini sınırlandırdılar*" (Phillips, s. 14). Böylece topluluğun karar-almasında erkek kontrolünü kurumsallaştıran kamusal/ev içi ikiliği, önce liberal sonra ise anarşist politikanın içine işlenmiş oldu.

Anarşizm, Feminizm ve Ekoloji: İkiliğin Ötesinde

(Geleceğin böylesi bir toplumunda) doğal arkadaşlık; binlerce yıllık suni girişimin üretmediği kendiliğinden olan, özgür, kişisel sevginin katılığıyla sertleşmiş olan bir örgütü yaratacaktır.

Voltairine de Cleyre

Anarşizmin yetkenin liberal eleştirisini derinleştirdiğini; feminizmin ise bireyselin tanımını genişlettiğini gördük. Ancak anarşizmle feminizm arasındaki ilişki bir çözüme kavuşturulamamış, ve hatta bazen de çelişkili olarak gözüküyor. Bu yüzden, L. Susan Brown [şöyle diyor]: *"anarşizm, erkin eleştirisiyle feminizmin ötesine geçer ve onu içine alır"* (Brown, s. 209). Ama aynı zamanda English Zero Collective [açısından ise], *"feminizm anarşizmin ötesine geçer; çünkü feminizm yetke, hiyerarşi ve liderliğin gerçekte erkek iktidarının yapıları olduklarını gösterir"* (Zero Collective, s. 7). Anarşizm ve feminizmin her ikisi de toplumun bütününe hitap eder, ancak hiç birisi bir diğeri üzerinde hegamonik bir hakimiyet iddiasında bulunamaz. Yetmişlerde tekrar yükselme gösteren ilgiye ve Carol Ehrlich, Peggy Kornegger ve diğerlerinin etkili yazılarına rağmen, anarşist feminist kuram bugün hala nispeten gelişmemiş bir haldedir. Hala, bu oldukça farklı iki politik felsefenin bir sentezi –her ne kadar olası ve istenir olsa da– tamamlanmayı beklemektedir. Bugün için, her biri diğere içerik ve kavrayış katarak, diğerini ele almak için kullanışlı bir yapı sunmaktadır. Ancak anarşizm ve feminizmi birleştirmek yerine, alternatif bir yaklaşım kendisini dayatmaktadır. Toplumsal anarşizmin ve radikal feminizmin her ikisi de, bireyin topluluğun karşısına konduğu bireyci kökenlerin ötesine geçmeye teşebbüs eden girişimler ortaya koymaktalar. Farklaşmış bireylerin çeşitlilik-içinde-birlik halinde topluluğun birer parçası haline geldikleri, doğmakta olan ekoloji alanına gözlerimizi çevirerek bu ikiliğin üstesinden gelebiliriz (Bookchin). Yeni bir makalesinde, Thomas S. Martin feminizm, anarşizm ve ekolojinin [birlikte] örülmesinin gerçekleşmeye başladığını belirtiyordu (Martin). Feminizm çözgü [dokumacılıkta argaçların –mekikle enine atılan ip– geçirildiği uzunlamasına ipler], anarşizm argaç [dokuma tezgahlarında enine atılan ip] ve ekoloji ise ipliktir [lif]. Bu hareketleri birbirine yaklaştıran şey ise ona göre hakimiyetin analizidir. Hakimiyetin [tahakkümün] eleştirisinin anarşizm, feminizm ve

ekoloji arasındaki temel ilişki noktası olduğu şüphesiz olmakla beraber, hakimiyet insan davranışının sadece tek bir yanıdır. Ataerkil düşüncenin kadınların yaşamlarını ne ölçüde değersizleştirdiğini ortaya koyması feminizmin tibarına olan bir şeydir. Böylece sadece düşünce ile hissiyat, kamusal ile özel birbirinden tamamiyle ayrılmıyor, ama aynı zamanda türlerin muhafazası için asli olan davranışlar da hafif gösteriliyor. Sadece gençlerin değil; ama hastaların, yaşlıların ve sıkça da erkeklerin bakımı görevi kadın üstüne düşer. Karşılıklı yardımlaşmayı mümkün kılan özen gösterme ve empati, kadın kültürü içinde çocuklar olarak uzayan kalışımız sırasında dikkatli bir şekilde işlenir. Anarşizm gerçekte iktidar ve erk hakkında olan bir kuramdır, ve iktidar ve erk kendi çıkarları doğrultusunda faaliyet gösterme eğilimindedirler. Bir kuram olarak anarşizm, karşılıklı bağımlılığı veya kendinden fedakarlık etmeyi besleyen insan davranışlarını açıklamakta yetersiz kalır. Diğer yandan ise, karşılıklı bağımlılık ve özerklik arasındaki ilişkiye daha keskin bir odaklanma getiren kadın hareketi ise iktidarı incelemesinde tek bir [ortak] sesle konuşmaz. Ekoloji, belki de bize her birinin [kendine özgü] kavrayışlarını içine alacak daha geniş bir kavramsal yapı sunabilir. Ekolojik bir modelde (burada aslında *toplumsal* ekolojik olanından bahsediyorum), ne anarşizm ne de feminizm bir diğerinin yapısına uymaya zorlanmayacaktır. Bunun yerine, her biri bağımsız olarak, daha doğrusu karşılıklı bir bağımlılık içinde gelişebilecektir. Ekolojik düşünüş feminist felsefeci Lorraine Code'un son çalışmasının temelini oluşturmaktadır. Ekofeminizmin sorunlu kadın/doğa kimliğine ve gizli "temel" ebedi kadınlığına karşı eleştirel olmakla beraber, Code ekolojik bir modelin feminizm için bir araç olarak değerini kabul eder:

"Topluluk-yönelimli, ekolojik olarak sorumlu bir toplum, katılım ve karşılıklı ilgiyi merkezi değerler yapacaktır; ve topluluk üyeleri arasındaki tartışmaları birer zıtlasma olarak değil, birer sohbet olarak yeniden yapılandıracaktır. Amacı karşılıklı desteklemeyi ve baskıcı olmayan bir atmosferi geliştirmek olacaktır" (Code, s. 278).

Bunun da ötesinde ekoloji, feminizme *"farklı görünmelerinin [ing. manifestations, pratikte ifade edilmelerinin] yanından geçerek hakimiyet, sömürü ve baskı sistemleri ve biçimleri arasındaki karşılıklı bağlantıları belirgin hale getirecek sağduyulu görüş açılarını geliştirilmesi için alan açacak"* (Code, s. 271) araçları sağlayabilir. Ekolojik düşüncenin kendisi liberal geleneğe pekçok şey borçludur. 19'uncu yüzyıldaki coğrafyacı Peter

Kropotkin'den modern günümüz toplumsal ekolojisti Murray Bookchin'e kadar, doğaya hakim olmayı amaçlamayan yüz-yüze demokrasi[-yi yaşatan] topluluklar; biyosferin [dünyanın kara, deniz ve tatlı sularında yaşam belirtlerine rastlanan kısımlar] bütünselliğine karşı varolan endüstriyel kapitalist tehdide karşı alternatifler ortaya koyarlar. Burada gözden kaçırılan şey belki de, bu ekolojik görüşlerin bir ilişkilendirilmiş [*ing. mediated*, arası bulunmuş], feminist olan kamusal/özel görüşmelere eklenilebileceğidir. Belki de böylece, kadınlarla erkekler, feminizmle anarşizm arasında üretken bir diyalogun başlaması için bir yol açabilirler. Yeni bir politik biçim ortaya çıkabilir: izole haldeki bireyler vurgusuna sahip liberal ataerkilliğin ötesine geçerek; eşitlikçi bireylerin, topluluğun ve Dünya'nın görece bir uyum için birarada gelişip büyüyeceği bir politik biçim.

Alıntı Yapılan Kaynaklar:

- Martha A. Ackelsberg, "Mujeres Libres ve Anarşist Devrimde Kadının Rolü", Rohrich and Baruch içinde (editörler), ss.116-127.
- Norveç Anarşist Federasyonu, Martin'de alıntı, s.11.
- Jonathan Beecher, Charles Fourier (California Üniversitesi, 1986).
- Murray Bookchin, Toplumsal Ekolojinin Felsefesi (Black Rose Books, Montreal, 1990).
- L. Susan Brown, "Feminizmin Ötesinde", Our Generation, cilt 21, #1, Sonbahar 1989.
- Voltairine de Cleyre, Paul Avrich'de alıntı, Amerikan Anarşisti (Princeton Üniversitesi, Princeton, 1978).
- Lorraine Code, O[She] Ne Bilebilir Ki? (Cornell Üniversitesi, Ithaca, 1991).
- Hester Eisenstein, Günümüz Feminist Düşüncesi (G. K. Hall & Co., Boston, 1983)
- Zillah R. Eisenstein, Liberal feminizmin Radikal Geleceği (Northeastern Üniversitesi, Boston, 1986).

- Emma Goldman, Hayatımı Yaşarken, (New American Library, Meridian baskısı, New York, 1977).
- Sandra Harding, Kimin Bilimi? Kimin Bilgisi? (Cornell Üniversitesi, Ithaca, 1991).
- Jill Harsin, "Evişi ve Ütopya: Women and Owenci Sosyalist Topluluklar", Rohrlich and Baruch içinde (editörler), ss.73-84.
- bell hooks, Feminist Kuram: Kenardan Merkeze (South End Press, Boston, 1984).
- Catherine A. MacKinnon, Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru (Harvard Üniversitesi, Cambridge, 1989).
- Margaret S. Marsh, Anarşist Kadınlar 1870-1920 (Temple Üniversitesi, Philadelphia, 1981).
- Thomas S. Martin, "Anarşizm, Feminizm & Ekoloji Yakınlaşması", Our Generation, cilt 23, #2, Yaz 1992, ss. 1-13.
- Angela Miles and Geraldine Finn (ed.törler), Feminizm: Baskıdan Politikaya (Black Rose, Montreal, 1989).
- Anne Phillips (ed.), Feminizm and Eşitlik (New York Üniversitesi, NewYork, 1987).
- Ruby Rohrlich and Elaine Hoffman Baruch (editörler),Ütopya Arayışındaki Kadınlar (Schocken Books, New York, 1984).
- Zero Collective, Zero (Anarşist/anarka feminist aylık dergi), #1, Haziran 1977, Londra.

Anarşist Kütüphane

Colin Wright
Anarşizm, Feminizm ve Birey
1994

15.05.2022 tarihinde şuradan alındı: geocities.ws/anarsistbakis

Çeviri: Anarşist Bakış

İngilizce Aslı: Anarchism, Feminism and the Individual

tr.anarchistlibraries.net